

А. М. Гренишен
кандидат історичних наук,
член громадської організації «Науковці-християни»

БІБЛІЙНІ СЮЖЕТИ В ПОЕТИЧНІЙ ТВОРЧОСТІ Т. ШЕВЧЕНКА В КОНТЕКСТІ ІДЕОЛОГІЧНОЇ БОРОТЬБИ ЗА САМОСТІЙНІСТЬ УКРАЇНИ

В умовах пошуків виходу з глухого кута сучасного російсько-українського протистояння значної актуальності набуває досвід ідеологічної боротьби діячів українського національного руху XIX ст., особливо це стосується поетичної творчості Т. Шевченка. Перекручування поглядів Тараса Григоровича на шляхи вирішення більшості питань українського націєтворення, притаманне радянській науці, до кінця непероджене в часи незалежності України. Головна небезпека криється в апологетичному підході до висвітлення поглядів «українського пророка», який не допускає критичного переосмислення навіть окремих його вчинків і переконань. Саме із цієї причини звернення Кобзаря до біблійних сюжетів у контексті ідеологічної боротьби не знайшло висвітлення у працях вітчизняних дослідників. Цьому, власне, присвячена запропонована вашій увазі стаття.

Метою статті є аналіз звернення до біблійних сюжетів у поетичній творчості Т. Шевченка на ґрунті зіставлення подражаній і вільних перекладів розділів Святого Письма з текстами, наведеними в Біблії. На превеликий жаль, українські дослідники не зверталися до цієї тематики у своїх наукових працях, оскільки в радянський час це було неможливо з ідеологічних причин, зокрема панування наукового атеїзму, а за часів незалежності України подібні версії тлумачення поглядів Кобзаря просто не вписуються в апологетичну пояснювальну схему розвитку українського національно-визвольного руху XIX ст., незважаючи на її шкідливість для сучасного українського націє- та державотворення, бо не дає змоги вчитися на помилках попередників у справі українського націє- та державотворення, сприяючи наступанню на ті самі граблі.

Українське суспільство Наддніпрянщини протягом кінця XVIII – першої половини XIX ст. визначалося з ідентичністю, шукаючи своє місце серед народів, які перебували під владою Російської імперії. Річ у тім, що соціальна структура українського народу принципово відрізнялася від, наприклад, польського, російського чи білоруського, зокрема наявністю соціального прошарку козацтва, поділеного на старшину та рядових козаків. Імперська уніфікація долучила старшину до дворянства, а козацтво – до селянства. Один із нащадків рядового козацтва Тарас Григорович Шевченко став рупором козацької ідентичності, сформулювавши на цій основі українську національну ідею.

Тарасове бажання відродити козацький суспільний устрій носило ретроспективний і перспективний характер, оскільки ґрунтувалося на культурі суспільних відносин, яка передбачала свободу особистості, самоорганізацію та демократію. Поегові сум і туга за давньою доброю козацькою цілком аполітичні, бо козаки поставали в народній уяві захисниками українського народу, а не творцями держави. Тому приклади боротьби козацьких і гайдамацьких ватажків повинні були надихати на нові звершення у відстоюванні українських національних інтересів, зокрема в захисті християнства та християн від утисків із боку різноманітних утискувачів і нападників [9, с. 94–96, 102–104, 107].

До того ж православне самовизначення козацтва підпорядковувалося етнокультурній складовій української національної парадигми Т. Шевченка. Політичний елемент українського суспільного життя повністю розчинявся в соціокультурному розмаїтті самоорганізації українців. Історична пам'ять, збережена у фольклорі, розпалювала прагнення Тараса Григоровича саме до українського самостійного державотворення, що необхідно відродити й розвинути серед українства ХХІ ст. Водночас, аналізуючи докорінні зміни в українському суспільно-політичному

житті, констатуємо необхідність адаптації Шевченкових ідей до сучасних умов з урахуванням радянської культурної спадщини [9, с. 120–128].

Із цією метою варто переосмислити ставлення Т. Шевченка до змісту Біблії, або книг Святого Письма Старого й Нового Заповітів, як основи християнського віровчення, оскільки радянська влада найжорстокішим способом боролася із християнською вірою в Бога, звеличуючи найменші вияви безбожжя. Порівнюючи, наприклад, зміст чотирнадцятого розділу книги пророка Осії з подражанієм, складається враження, що наслідувач перекрутив записану пророком Осією позицію Бога щодо ставлення народу до Господа, звинувачуючи в проблемах українського народу російських і українських правителів. Це характерно для сучасної української громадської думки, яка звинувачує владу в суспільних проблемах, не визнаючи, що безбожжя народу спричиняє його негаразди [9, с. 617–619; 7, 14: 1–3].

Поруч із цим сподівання на втілення позитивних прощів і намагання їх прикласти до життєдіяльності українського народу середини XIX ст. також притаманні для творчості Т. Шевченка. Мислитель констатує, що Бог судитиме безбожників і захистить вірних, але залишається питання про те, чи готовий Кобзар смиренно чекати суду Божого, виконуючи волю Богу, чи просто хоче благословень Божих незалежно від наявності для цього достатніх підстав? Однак найголовніше переадресувати це питання самому собі, а не звинувачувати когось іншого у власних недоліках і проблемах, особливо будучи проінформованими про Божі принципи життєдіяльності й побудови відносин [9, с. 575–576].

Пророк Ісаєя розповів про любов Богу до людей, розкриваючи прагнення Господа подбати про свій народ, благословити, порятувати, захистити та втішити його. Підбадьорює віруючих не боятися та сподіватися на Бога, який відкриє очі сліпим і вуха глухим, а кривий буде стрибати немов олень. Радість буде наповнювати викуплення Божих, а нечистий там не ходитиме й журба та зітхання втечуть. Це пророцтво про Царство Боже, насаджене Христом, збувається, проте політика, влада й сила людська у процесі насадження й поширення Божого Царства можуть лише заважати та шкідити, без усвідомлення цього звернення до Біблії та її сюжетів перетворюється на безглузді домисли, які відволікають увагу від Божої правди [5, 35: 1–10].

Цікаво, що Кобзар звертається до книг Старого Заповіту, зокрема апсалмів і книг пророків, а Євангелія, Дії, подання святих апостолів і книга Об'явлення не стали предметом його наслідування чи вільного перекладу. Напевне, він не сприймав Біблію головним джерелом його віри в Бога, що дало змогу Тарасу Григоровичу керуватися своєю думкою, не підпорядкованою Слову Божому щодо віровчення та способу життя, сподіваючись на заступництво Боже щодо власної персони. Він абстрагувався від молитви царя Давида про спасіння Боже, скаржачись на брак святих людей, і, викриваючи людські пороки, констатував, що Бог на сторожі Своїх дітей поставив Своє слово. Фактично від ставлення до Слова Божого залежить, чи людина є дитям Божим, чи народжена тільки від тіла та крові [9, с. 573–574; 1, 1: 12–13].

Повстанський дух заважав змиритися зі Словом Божим і підштовхував до перекручень, адаптації та тому подібних інтелектуальних маніпуляцій. Дитячої довіри до Божого Слова в Кобзаря не було та й, власне, навчити його довіряти Біблії просто не було кому. Духовна порожнеча заповнювалася душевними переживаннями, які виливалися у претензії до Творця, а інколи навіть у відверту богозневагу. Суспільний вплив особистості та творчості Т. Шевченка складно

порівняти із впливом будь-якого іншого діяча українського національного руху XIX ст.: виходець з українського селянства козацького походження, талановитий художник, видатний літератор, активний громадський діяч, Т. Шевченко став натхненником і прикладом для наслідування мільйонів українців, але використав даний Богом йому дар не для проповіді Благої звістки Господа і Спасителя нашого Ісуса Христа, а заради підняття рівня української національної свідомості. До речі, недооцінивши роль Євангелії в цій справі, далеко не повною мірою досяг бажаного, навіть звернувшись до чеського реформаційного досвіду [9, с. 255–264].

Щоправда, сучасне українське суспільство не знаходить взаємозв'язку між Євангельською правдою і вирішенням особистих і громадських проблем, оскільки привчене жити матеріальними цінностями, відокремлюючи релігію від так званого реального повсякденного життя. Серед українців побутує переконання про те, що можна бути християнином, не вивчаючи Біблію, про виконання Слова Божого взагалі не йдеться серед досить чисельної частини наших співвітчизників. Особливо цікава позиція про те, що Біблію написали люди, а тому їй можна не довіряти, до того ж по-своєму вірячи в Бога. Напевне, така точна зору щодо християнства була близькою Тарасу Григоровичу, що до певної міри відобразилося в його поетичній творчості [9, с. 596–597].

Сприйняття реальності через призму традиції, у якій вихована людина, притаманна світосприйняттю пересічних українців початку XXI ст. і пов'язана з небажанням змінювати свій звичний спосіб життя, навіть усвідомлюючи його хибність і шкідливість. Аналогічна світоглядна ситуація склалася в середині XIX ст. на Наддніпрянщині, бо українські інтелектуали усвідомлювали самотуність українського народу, проте не мали змоги поділитися цим усвідомленням зі співвітчизниками. Сучасний інформаційний простір створює чудові умови для інформування співгромадян, але не забезпечує ефективний фільтр інформації, як і за часів Т. Шевченка Біблія не користується достатнім авторитетом регулятора міжособистісних відносин серед українських православних, а тому про них можна складати пісню жалобну, як і пише про це пророк Єзакеїл у 19 розділі своєї книги [6, 19: 1–14].

Ілюстрацією цього приголомшливого факту слугує, наприклад, «Подражаніє Іезекіїлю. Глава 19», у якому зроблено політичний акцент без прямих аналогій зі станом речей часів автора, що в цьому контексті сприймається читачем як політична маніпуляція. Поет ніби не помічає туги пророка саме за ізраїльськими князями, висвітлюючи поведінку водночас українських і російських правителів і можновладців, ігноруючи потребу працювати над удосконаленням своєї власної особистості й виправлення власних недоліків. Насправді, легше звинувачувати когось, ніж визнавати й виправляти свої помилки чи каятися у власних гріхах і вірувати в Євангелію, до чого закликає Ісус Христос [9, с. 616–617; 3, 1:15].

Мій погляд може видатися занадто критичним, але, споглядаючи ставлення сучасних українців до себе та влади, розумію, що люди, незадоволені власним життям, звинувачуючи всіх навколо, крім себе, у суспільних та особистих негараздах, марно сподіваються на покращення ситуації без змін свого характеру та способу життя. Боротьба, до якої закликав Т. Шевченко, вилася в низку революцій межі XX – XXI ст., проте не принесла сподіваної свободи українцям і самостійності Україні, бо не сформувала у співвітчизників національної свідомості вільних людей, законсервувавши рабсько-повстанський характер, як у ізраїльців, виведених Мойсеєм з єгипетського рабства [8, 14: 1–24].

Саме цей характер підсилює сподівання на те, що хтось вирішить наші проблеми замість нас. Він же спонукав євреїв висловлювати невдоволення Мойсеєм, який озвучував їм волю Божу, бо ця воля суперечила їхньому уявленню, що благо мало прийти без їхніх зусиль. Українці повинні позбутися рабсько-повстанського характеру й упокоритися Слово Божому, якщо ми хочемо досягнути добробуту. Щоправда, годі сподіватися на те, що формалізм або показна

релігійність, або лицемірство допоможуть українському суспільному поступу. Навпаки, саме звільнення від цих рис рабського характеру й вироблення звички виявляти щирі любов і відповідальність у відносинах із навколишніми людьми – запорука справжніх перетворень в Україні [2, 10: 25–37].

Особисте й соціальне життя сучасної людини та суспільства нерозривно пов'язані між собою на моральному рівні. Таємниці людського щастя розкриті в першому псалмі царя Давида, переспіваному Тарасом Григоровичем, дивують простотою своєї реалізації. Осмислити варто лише варіанти та критерії вибору способу життя, щоби не розчаруватися результатами своєї життєдіяльності, підбиваючи підсумки земного шляху. Має благо – блаженна – людина, яка десь не перебуває, уникаючи чогось, чогось не робить і щось робить заради того, щоби бути дійсно щасливою. Напевне найголовніше – застосувати ці принципи у своєму житті кожного свідомо й самостійно, бо примусово неможливо стати по-справжньому щасливим [9, с. 324].

Перший псалом, як і практично вся Біблія, цілком аполітичний, особистісно-орієнтований посібник із предметів духовно-морального спрямування, висловлюючись сучасною педагогічною термінологією, у якому в доступній поетичній формі викладено моральні настанови щасливого життя. Поміркуйте самі над питаннями: Чи корисно ходити за радою несправедливих, стояти на дорозі грішних і сидіти на сидінні злоріків? Чи, можливо, краще знаходити насолоду в Законі Господнім і розмірковувати над Його Законом удень і вночі? Напевне краще, коли щастить у справах і можна встояти на Суді, а також у зібранні праведників, але вибирати кожному з нас свій життєвий шлях самостійно, бо кожній людині Богом дана свобода совісті та волі [4, 1:1–2].

Політизованість поглядів і переконань Кобзаря змушувала його мислити загальносуспільними категоріями, не даючи змоги повноцінно спуститися на особистісний рівень етичного розмірковування. Саме тому мислитель потребував і чекав українського «...Вашингтона з новим і праведним законом...». Ця Тарасова риса, притаманна нашій українській політичній культурі, на початку XXI ст. переросла у соціально-психологічну хворобу завищених очікувань і сподівань особливо на добрих і мудрих можновладців, які змінять злих і тупих. Ілюзія зміни влади – передумови покращення життя, – посилена зневажливим і маніпулятивним ставленням до Біблії, посилює нестабільність і напругу в українському суспільстві за відносно високого рівня довіри громадян України до церкви як суспільної інституції, як порівняти, наприклад, з органами державної влади та місцевого самоврядування [9, с. 554].

Власне, таємниця політичного успіху царя Давида записана у 105 вірші 118 псалма: «Для моєї ноги Твоє слово – світільник, то світло для стежки моєї». Незважаючи на те, що складно жити в темряві, багатьом українцям це подобається, бо завдяки цьому не викриваються їхні злі вчинки, проте життя постійно гіршає, і це вже неможливо приховати попри всі намагання звалити все на владу, дедалі більш очевидними стають особисті та суспільні вади нашого народу. Отож українська система суспільних відносин, основана на корупції, остаточно може бути перебудована тільки на морально-етичному рівні, тобто переконанням, оскільки правоохоронна протидія використанню службового становища у власних інтересах, обмежена методами примусу, не досягає бажаного результату [4, 118: 105].

На перший погляд, дивною видається позиція Т. Шевченка щодо церкви, зокрема майже повне ігнорування церковної тематики в поетичній творчості митця. З іншого боку, така точка зору на церковне питання пояснюється недооцінкою поетом Нового Заповіту Господа нашого і Спасителя Ісуса Христа, хоча саркастичному сприйняттю чернецтва все ж таки присвячено вірш, який увійшов до «Кобзаря». «Гімн чернеций» сміливо можна назвати гімном антиклерикалізму, у якому висвітлено всі протиріччя православного релігійного життя першої половини XIX ст. Висміюючи лицемірство та блюзнірство становища та спо-

соби життя ченців і черниць, Т. Шевченко демонструє, що вони – звичайні люди з притаманними для всіх нас бажаннями та прагненнями, схованими під рясами [9, с. 626–627].

Крім того, монастирі сприймалися як місця пожиттєвого ув'язнення використаних російською владою, а згодом неугодних і небезпечних для російського самодержавства людей, що сприяло характерному сприйняттю цих установ у суспільстві. Т. Шевченко не обділив увагою цей аспект релігійного життя Російської імперії, згадавши долю борця за козацькі вольності Семена Палія у вірші «Чернець». Імперська центральна влада свідомо чи несвідомо розпалювала й підтримувала антиправославність української інтелектуальної еліти середини та другої половини XIX ст. і традиційно забобонну православність українського селянства, забороняючи поширення навіть початкової освіти українською мовою [9, с. 390–391].

Цей світоглядний розрив українського народу завдав українському національному державотворенню 1917–1921 рр., оскільки після відмови у створенні ради церков і релігійних організацій при Генеральному секретаріаті, крім священиків, просто не було кому пояснити селянам необхідність воювати з більшовиками до переможного кінця. Навіть під час сучасної російсько-української гібридної війни високий рівень актуальності має пояснення пересічним українським «пацифістам», яких вистачає в нашому розділеному суспільстві, необхідності збройно відстоювати державний суверенітет і територіальну цілісність України від іноземного, зокрема російського посягання.

У цій справі політизація соціокультурного життя не допоможе, бо не консолідує суспільство, а зробити це може тільки потужне патріотичне почуття, ґрунтоване на любові до ближнього й концепції захисту своєї батьківщини від іноземної агресії, а в цьому може посприяти досвід українського козацтва, до якого майстерно апелював Т. Шевченко, звеличуючи звитягу й позитивні риси волелюбних захисників українського народу та нещадно викриваючи їхні недоліки, не помічаючи чи маскуючи власні морально-етичні вади. Наприклад, кричущу неповагу до іншої особистості, яка все одно виявилася в поемі «Сон (У кожного своя доля...)» і спрямовувалася персонально проти цариці, дружини царя й матері наступного царя [9, с. 244].

Ми боремося за повагу до людської особистості та звеличуємо зневажників особистості. Невже на суперечностях можна збудувати міцну демократичну політичну систему в Україні? Протиріччя завжди руйнували, бо спричиняли розділення та протистояння в суспільствах і спільнотах, але відсутність абсолютного регулятора суспільних і міжособистісних відносин унеможливить остаточну консолідацію суспільства чи бодай невеликої спільноти людей. Ігнорування чи нівелювання ролі та значення Біблії, або книг Святого Письма Старого й Нового Заповіту, у християнському житті призводить до ствердження та розповсюдження сектантства й ворожнечі, що в політичному контексті називається отаманщиною, породженою беззаконням як основою політичної культури, запозиченої ще з російсько-імперської соціально-політичної традиції та розвиненої радянською владою [1,3: 16–21].

Напевне, саме тому Кобзар не забував і про в'їдливу й тонку критику ворожого українському народу російського самодержавства. Навчений гірким досвідом 1840-х рр., наприкінці 1850-х рр., уникаючи особистих образ, знаходив біблійні сюжети для політичної сатири, спрямованої проти російсько-імперської політичної системи. Висвітлював імператорські страждання від ілюзорної абсолютної влади й реального безсилля перед жорстокою реальністю мінливого світу. Т. Шевченку не стало розуміння, що всі біблійні сюжети необхідно використовувати для викриття й виправлення власних, а не чужих етично-моральних недоліків. Ось тому сучасним українцям необхідно навчитися на помилках Кобзаря, а не звеличувати їх у наукових працях, освітніх програмах або художніх творах [9, с. 631–634].

Річ у тім, що законслухняність основана на усвідомленні невідворотності відповідальності за свої вчинки, а такий

рівень невідворотності може забезпечити лише всемогутній, всезнаючий, повсюди присутній Бог, який, за свідченням Біблії, є любов. Питання лише полягає в тому, чи любимо ми Бога. Він нас полюбив настільки, що «...віддав Сина Свого, одно родженого, щоби кожен, хто вірує в Нього, не помер, але мав життя вічне». Тож кожна людина повинна зробити вибір, вірувати чи не вірувати Слову Божому, а відтак – померти чи мати життя вічне. Недовіра до Слова Божого позбавляє практичного сенсу законслухняність, оскільки виправдує ухиляння від відповідальності перед людьми та відкидання невідворотності відповідальності перед Богом. Щоправда, Т. Шевченко не приділяв уваги цьому факту у своїй поетичній творчості, що можна вважати змарнуванням його таланту в морально-етичному сегменті ідеологічної боротьби, зокрема за самостійність України [1,3: 16].

Отже, українське суспільство початку XXI ст. потребує вироблення концепції – ідеології свого розвитку, базованої на християнській морально-етичній системі й українській національній культурі. Її формування та втілення в життя можливе лише завдяки виправленню помилок діячів українського національно-визвольного руху XIX ст., тобто попередників у справі націєтворення. Заполітизовані звернення й апелювання до біблійних сюжетів Т. Шевченка перейшли межу між антиклерикалізмом і відвертою богозневагою. Тому повернення до біблійного християнства – шлях до вирішення суспільних та особистих проблем, прикладаючи Слово Боже до свого, а не чужого життя, будуючи свою поведінку, керуючись усвідомленням невідворотності суду Божого, тобто відповідальності за свої вчинки, слова та навіть думки.

Напрямами подальших досліджень зазначеної тематики можуть стати на вибір такі питання: звернення до біблійних сюжетів в ідеологічній боротьбі за українську справу інших діячів українського національно-визвольного руху XIX – початку XX ст., наприклад, І. Франка та Лесі Українки, чи звернення до українських дохристиянських вірувань у творчості діячів українського національно-визвольного руху XIX – початку XX ст. Можливим напрямом розвитку цього дослідження може стати вплив ставлення до Біблії діячів українського національно-визвольного руху XIX – початку XX ст. на процес українського націєтворення з позиції зміни методологічної парадигми з «буття визначає свідомість» на «свідомість визначає буття». Власне, висвітлення світоглядної основи суспільних явищ і процесів є безмежним полем варіантів напрямів досліджень.

Література

1. Євангеліє від св. Івана. Біблія в перекладі Івана Огієнка. К.: Українське біблійне товариство, 2002.
2. Євангеліє від св. Луки. Біблія в перекладі Івана Огієнка. К.: Українське біблійне товариство, 2002.
3. Євангеліє від св. Марка. Біблія в перекладі Івана Огієнка. К.: Українське біблійне товариство, 2002.
4. Книга Псалмів. Біблія в перекладі Івана Огієнка. К.: Українське біблійне товариство, 2002.
5. Книга пророка Ісаї. Біблія в перекладі Івана Огієнка. К.: Українське біблійне товариство, 2002.
6. Книга пророка Єзекіїла. Біблія в перекладі Івана Огієнка. К.: Українське біблійне товариство, 2002.
7. Книга пророка Осії. Біблія в перекладі Івана Огієнка. К.: Українське біблійне товариство, 2002.
8. Третя книга Мойсеєва Числа. Біблія в перекладі Івана Огієнка. К.: Українське біблійне товариство, 2002.
9. Шевченко Т.Г. Кобзар. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2013. 960 с.

Анотація

Гренішен А. М. Біблійні сюжети в поетичній творчості Т. Шевченка в контексті ідеологічної боротьби за самостійність України. – Стаття.

Висвітлено ставлення Т. Шевченка до Біблії, або книг Святого Письма Старого і Нового Заповітів. Проаналізовано методикою використання біблійних сюжетів в ідеологічній боротьбі Кобзаря з російсько-імперським самодержавством

за самостійність України. Виявлено основні риси російсько-українського ідеологічного протистояння, а також сильні та слабкі сторони української позиції в зазначеному протистоянні. Визначено світоглядні причини поразки українського національно-визвольного руху XIX – початку XX ст. і національно-визвольних змагань 1917–1921 рр. Головною проблемою українського націєтворення досліджуваного періоду стала політизація соціокультурних процесів на ґрунті мінімізації авторитету Біблії в регулюванні міжособистісних і суспільних відносин української модерної нації із середини XIX ст. до сьогоднішнього дня. Поруч із цим приділено увагу розмірковуванням поета над шляхами вирішення морально-етичних проблем українського суспільства та морально-етичних важелів впливу на політичну ситуацію навіть у сучасній Україні.

Ключові слова: Біблія, поетична творчість Т. Шевченка, ідеологічна боротьба за самостійність України.

Аннотация

Гренишен А. М. Библиейские сюжеты в поэтическом творчестве Т. Шевченко в контексте идеологической борьбы за самостоятельность Украины. – Статья.

Освещено отношение Т. Шевченко к Библии, или книгам Священного Писания Ветхого и Нового Заветов. Проанализирована методика использования библейских сюжетов в идеологической борьбе Кобзаря с российско-имперским самодержавием за самостоятельность Украины. Выявлены основные черты российско-украинского идеологического противостояния, а также сильные и слабые стороны украинской позиции в указанном противостоянии. Определены мировоззренческие причины поражения украинского национально-освободительного движения XIX – начала XX в. и национально-освободительных соревнований 1917–1921 гг. Главной проблемой украинского нациетворения исследуемого периода стала политизация социокультурных процессов на основе минимизации авторитета Библии в регулировании

межличностных и общественных отношений украинской модерной нации из середины XIX в. до современности. Наряду с этим уделено внимание размышлением поэта над путями решения морально-этических проблем украинского общества и морально-этических рычагов влияния на политическую ситуацию даже в современной Украине.

Ключевые слова: Библия, поэтическое творчество Т. Шевченко, идеологическая борьба за самостоятельность Украины.

Summary

Grenishen A. M. Biblical plots in the poetry of T. Shevchenko in the context of ideological struggle for independence of Ukraine. – Article.

The article highlights T. Shevchenko's attitude to the Bible, or the books of the Scriptures of the Old and New Testaments. The method of using biblical plots in the ideological struggle of Kobzar with the Russian-imperial autocracy for the independence of Ukraine was analyzed. The main features of the Russian-Ukrainian ideological confrontation, as well as the strengths and weaknesses of the Ukrainian position in this confrontation were revealed. The outlook causes of the defeat of the Ukrainian national liberation movement from the nineteenth and early twentieth centuries and the national liberation struggle of 1917–1921 were determined. The main problem of Ukrainian nationalization of the period under study was the politicization of socio-cultural processes on the basis of minimization of the Biblical authorities in regulating the interpersonal and social relations of the Ukrainian modern nation from the middle of the nineteenth century to the present. Alongside with this attention is paid to the poet's reflection on ways of solving moral and ethical problems of Ukrainian society and moral and ethical levers of influence on the political situation even in modern Ukraine.

Key words: Bible, poetry of T. Shevchenko, ideological struggle for independence of Ukraine.